

ХАНТЫ ЯСАҢ

23 августа 2018 года

№ 16 (3508)

www.khanty-yasang.ru

Основана 1 ноября 1957 года

«Торум Маа» тәхийн шуши мирәт вулаң емәңхәтл вәс

Н. Вах верум хур

Н. Краснопеева, М. Эккерт, Л. Зубакина ёнтәсман омәсәт

Вәйт дор тыдәщ 9-мит хәтлән мўвтел шуши мирәт емәңхәтләд постәсәт. Тәм хәтл 1994-мит олн Организация Объединённых Наций тәхийн ләщәтсы. Щи вўш эвәлт мўв луваттыйн постәды. Тәм ол округев вошәтн па кәртәтн ищи емәңхәтләт верәнтсыйт.

«Торум Маа» тәхи ёх кашәң ол тәм хәтл ләщәтләт. Тәм пўш дыв «Ма ай мирием» немпи

вер версәт, хута якты-ариты хәр, сыр-сыр вандтупсәт, шўкшәты па кәсты верәт, яныщты-

леты хәр пўншсәт. Шив вошәң хуятәт, округев па вошәт па кәртәт эвәлт юхтум мир па па

хон мўв ёх, щит Сенегал па Словения мўвәт мойң хәннехуятәт па вәсәт. Мойң хуятәта «Торум Маа» тәхи вандтәсы па тәм мўвн вәдты шуши мирәт олаңән путәртсы.

Нәмәсты мосл, хутыса тӑдаңа вӑлды

Вӑщ тылӑщ 9-мит хӑтӑлн Государственной Думаин поступсы нух вантсы. Щит вӑраңӑн хӑ ӑх 65 одн рӑтыщӑты мӑнты питлӑт, неңӑт 63 одн. Йилпа ши непеке ай тӑхет потты тылӑщӑн нух вантлы, ши юпийн 2019-мит одн Ас хӑлды тылӑщ вӑш эвӑлт поступсыя йил. Увӑс мӑвн йилуп поступсы ширн хӑ ӑх 60-мит одн рӑтыщӑты питлӑт, неңӑт – 58-мит одн.

Росстат непекеӑн хӑншман, 2018-мит одн РФ хуши 46 миллион арат рӑтыщӑты ӑх вӑс. Ши мир эвӑлт Россияин 12 миллион мултас хуят рӑпитлӑт. Итӑх ӑх луплӑт, кашӑн ол рӑтыщӑты ӑх иса ар йил па Пенсионной фондӑн лывела вух сухуптӑты ӑн тӑрмӑл. Иши артӑн тӑм йисн пирӑщ хӑннехӑйт хӑв вӑлды питсӑт. Вӑщ тылӑщ 26-митн шимӑщ ӑх олӑнӑн РИЦ «Югра» немуп хотн мирхот вӑс. Щӑта тохтӑрӑт Любовь Сиразиева, Кирилл Камнев па Роза Баталова ясӑн вӑйлясӑт. Пирӑщ ӑх эвӑлт шив вохӑнтсийнӑн Лариса Шаповалова, щит Ёмвош ветеранӑта нӑтты тӑхи ух не, лӑвела лапӑтъяң мултас ол. Щӑлта Николай Костин, лӑв сыры Ёмвошн уголовной розыск немуп тӑхийн рӑпитӑс, лӑвела 81 ол. Лын айкед ӑкӑтты ӑха путӑртсӑнӑн, муй вӑрн хӑв тӑдаңа вӑлдӑнӑн.

Лево лупӑс, здравоохранения Всемирной тӑхи ширн 45-60 нӑптуп ӑх кӑтлуп олуп ӑха лӑнтӑслӑт, 60 ол вӑш эвӑлт 75 ол вӑнты – пирӑщ ӑх, 75 ол юпийн 89 ол вӑнты – иса пирӑщ хуятӑт, 90 ол юпийн вӑлды ӑх хӑв вӑлды хуята лӑнтӑслӑт. «Тӑм хӑтл РФ кӑтлуп вӑлды нӑпӑт 73-мит олӑ йис. 2030-мит одн 80-кем олӑ йил. Хӑв вӑлды пӑты хӑннехӑя тӑдаңа вӑлды мосл», лупӑс геронтолог немуп рӑпатнеке.

Терапевт немуп тохтӑр **Кирилл Камнев** путӑртӑс, хути президент еслум «О национальных целях и стратегических задачах развития Российской Федерации на период до 2024 года» немуп поступсы вӑраңӑн пӑльницайт хуши арсыр вер верты питды:

— Хӑв нӑпӑт вӑлды вӑраңӑн мӑң хӑннехуятӑт тӑдаңа вӑлды вӑнлӑты питлӑлӑв. Ши вера диспансеризация па здорovia Центӑрт рӑпитты питлӑт. Мӑңева кашӑн ол хӑннехӑйт нух вантты мосл па уша верты, муйсӑр мӑшӑт лыв тӑйлӑт, лӑдн мосты пураин лывел лекшитты.

Елды ши хӑ лупӑс, мӑшӑн ӑх кӑтн шимӑщ хуятӑт вӑлдӑт, хуятат ям летут ӑн лелӑт, муртӑна нюхатылӑдӑт, вӑна янышлӑт па шар талдӑт. Лӑв нӑмӑсл, лыв тӑдаңа йилдӑт, хӑн щиты верта вӑлдылӑт. Ши вер олӑнӑн психотерапевт не **Роза Баталова** путӑр елдытӑс:

— Тӑдаңа вӑлды олӑнӑн хӑннехӑя така нӑмӑсты мосл. Итӑх пураин лӑв тохтӑр хуши юхӑтл, тохтӑр лӑвела лупал, муй ширн нух тӑнматты мосл. Мӑшӑн хуят лӑвел ӑн хӑдӑнтӑл. Ши юпийн лупал, тохтӑр па кӑщӑйт вӑнавата вӑлдӑт. Нын нӑмӑсӑтн валупсы олӑнӑн, ши пураин нынана уй юхӑтл. Хӑннехӑ ед мӑшӑна йил, хӑн лӑв нӑдам шӑк

нумӑсн вӑл. Ӑн мосл иса атум нумсӑт пида вӑлды. Хӑн хӑв нӑпӑт вӑлды вер олӑнӑн путӑртлӑв, луплӑв, хӑннехӑя нӑдам арсыр вер верты мосл, ши пураин лӑвела ӑмӑщ па яма вӑлды питл.

Лариса Шаповалова ар ол Ёмвош ветеранӑт тӑхийн рӑтыщӑты мира нӑтл. Хӑн иныщӑссы, муй вӑрн ар ол рӑпитл, лӑв лупӑс:

— Мӑң советской ӑх, тӑми-туми верты партсынов, нух лодьсӑв па щит верты мӑнсӑв. Иса и лотн омӑсты ӑн мосл, ши пураин юремӑдӑн, муй арат нӑптӑн. Мӑң хущева 52 апрӑн хуят вӑл, лывел пӑтӑрух йис хуята алдӑлӑв. Вӑщийлты муй ушу верты, скандинавской ширн янхты муй каш хӑра па путрупсыя мӑнты – иса ши янхлӑв. Хӑннехӑя иса атӑлт юдн омӑсты ӑн мосл, щит пӑлтап вер. Хӑрши хуятлӑв шимӑщ ӑх ким талдӑт па арсыр мирхотӑта вохлӑт. Хӑн шимӑщ хуят ар мируп тӑхия нӑдам янхӑл, ши пураин мӑшлад олӑнӑн ӑн нӑмӑсл. Щит пӑты мӑң пирӑщ ӑха каш хӑрӑт па мирхотӑт ванкӑтлы верӑнтлӑв.

Николай Костин лупӑс, лӑв ай пура вӑш эвӑлт хӑрши, щит ропӑхн тӑрум илпийн хӑв нӑпӑт вӑл. Лӑв Ялуторовской районӑн Тюменской областӑ хуши сема питӑс. 1955-мит одн Тӑпӑл вошн мореходной ӑшкола етшуптӑс, ши юпийн Питы па Азовской шорӑснӑн хӑл

велпӑслӑс. Армияин Курильской пӑхӑрн вӑс, шӑдсаты Ёмвоша каслӑс. 67-мит одн рӑтыщӑты мӑнас па интум вӑнты общественной рӑпата верл, 13 комиссия дӑнман вӑл.

— Ма Тӑпӑл вошн 1953-мит ол вӑш эвӑлт 1955-мит ол вӑнты сора хӑхӑлды верн вошӑн чемпиона вӑсум. Интум вӑнты кашӑн хӑтл тӑдн па лӑнӑн камн мӑнем потум йиңкӑн шошумтдем. Вӑдтем нӑпӑт иса кӑрн янхлум. Мир худыева тӑтӑн ӑхлӑт тӑйлӑт, ма ши ут па велосипед ӑн тӑйлум. Вӑрн хӑлумхушъян сотка арат ош тӑйлум: тӑдн щӑта доньщ нух сыстамтты, лӑнӑн ош хирты па летут омӑсты мосл. Хидем кашӑн хӑтл алӑнайн ма хущема юхӑтл: «Коля щатыщаши, вӑнта мӑндамн». Па кӑт щос мӑр ияха вӑнт хӑват ши шӑшдамн. Скандинавской шӑшупсыя, ветеранӑт пида ариты, тӑтӑн хопн пирӑщ ӑха якты-ариты хӑр верты ки мосл, иса шив янхлум. Рӑтыщӑты морум иса ӑнтӑм. Ин алӑна нух веремӑлум па нӑмӑслум, лӑдн ӑн юремӑты, худта тӑм хӑтл мӑнема навӑртты мосл.

Щӑлта 1985-мит ол вӑш эвӑлт кӑды мийдясум па ши пураин пӑльницаин карточка тӑйсум. Хӑн рӑтыщӑты мӑнсум, шимӑщ непеке такды вӑсум. Вантӑ, ар ол пӑльница иса ӑн янхсум. Тӑм ванӑн едем нух вантты вохсыном па карточкаин версыном.

www.admhmao.ru ЭВАЛТ ВҮТАМ ХҮР

Вудан көщайһан увас ёхлұв пида вәйтантийлсәһан

Тәм ванән Нуви сәңхум район хұват рәпата щирн яңхман округев кәщә не Наталья Комарова па Тюменской мұв губернатор юкана хә Александр Моор Касум воша юхтыйлсәһән. Ши пурайн тәта Мұвтед шуши мирәт емәһәтл постәсы. Щиты йилпа пұншум пурмәс әкәттә па шавиты хот пұңәлдн вудан хәһн Манстәр па Нуви сәңхум районһан эвалт юхтум шуши мир әктәщсәт.

Мойна юхтум хуя-тәта хәнты па рұщ ясәһәнән хәншум ай непека́т катлуп-тәсыйт. Югра мұв кәщә ими лупәс: «Хәнты ясәһән путәртты хошсум ки, щиты путәртсум: «Тынәң шуши мирлұв! Хұв йис, хұв нәпәт нына-на дәңхалум, ям нумәһн вәдәты!» Елды округ губернаторәв лупәс, хуы тәм одн Югра мұвев се-ма питум хәтл вұш эвалт 900 ол постәты питлұв. «Йистелдн хурамәң мұвевн каркам, верәң па рәпата пәда сәмәң мир вәд. Интәм «Увас хурамәт» немпи арәң-якәң эвиет «Ода Югре» немуп як вандтәсәт. Муй арат мирәт мұвевн вәддәт, ши арат хурамәң дәмәтсүхәт, якәт, арәт, хәншет тәйлдәт. Хәнштәт, вухәләт па юрнәт иштиты дыв хәншилад адыдәт. Итәх хәншет Югра мұв

уша верты щира верман вәддәт», — лупәс **Наталья Комарова**.

Кәщә неңев щирн, Еремей Айпин, Владимир па Мария Волдинһән, Юрий Вәлла, Юван Шесталов, Геннадий Райшев па па немәт хұват шуши мир йис верәт олаңән уша павәтты рәхл.

Щәлдта путәртсы, муй щирн увас мирлұв ямшәк вәлупсы пәты нәтлдыйт. 2013-2017-мит оләтн вәнт кәртәтн вәдты шуши мир 7,5 процента аршәка йис. Иши оләтн аршәк хуятлұв рәпата вәйтсәт, лұңәтты ки, 17,2 процент ёхлұв рәпитты питсәт.

Әраштиты кәсупсәт иштиты яма адыты питсыйт. 2015-мит ол киньща 2017-митн 35 процента еһмәс, интәм шуши мир әраштиты кәсупсәт муй юнтәт округ

гевн яма вәдыйт.

Щәлдта губернаторәв вухәд щирн иса мира тәдәң әш па тәдәң кұр дәңхас.

Елды **Александр Моор** ясәң вұс: «Интәм Нуви сәңхум районһан рәпата щирн вәдмемн нумса юхәтсум, Югра мұвн ар пеләк йис верәт яма вәты шуши мир вәд. Кашәң утые нын тәмхәтл вәнты дерамтләты, ай ёхдана ши вер олаңән путәртләты па елды тәдәтты. Щит пәты нын ташәң мұвн нумсәң па верәң хуятәт се-ма питләт: учёнойт, олюпн хурәт хәншты ёх, нявремәт вәндтәты неңәт па хәйт, әраштиты хуятәт, оса па политика верәт яма тәты ёх. Щит шеңк ям, мұң иштиты шұши мирлұва нәтты питлұв. Югра па Ямал мұвһәнән вәдты увас ёхлұв мосман тәйлұв, Тюменской мұва юхәтләты ки, мұң амтәна йилұв»!

Щи юпийн Наталья Комарова Сәрханл район Пим хәнштәт эвалт вәдты йилуп щирн йис арәт ариты айдат неңа Ве-

ра Кондратьева арәт мет сыяңа ариты пәты немасыя шұңк мойләс. Тәм айдат неңие әнтә тәп Югра па Россия хуша яма вәды, па хон пеләк мұвәтн лұв арлад иши яма тәйлдыйт.

Вәйтантиупсы сүх-нум едпийн округ губернаторәв иншәсәс, вәд муй әнтә тәта хәннехә, мәта хуят тәмхәтл сема питум хәтл постәд? Уша йис, Нуви сәңхум район Поднавәт кәртән вәдты шұкшәты вер тәса вәты хәнты имие **Людмила Костина** 60 ода йис. Н.В. Комарова әктәшум мира лупәс, дәдн дыв ат пирисәт, муйсәр мойлупсы вәна пелка ювум имия мойләты.

Щәлдта Наталья Комарова па Александр Моор «Шұкшәты вер тәты вош» немпи вандтупсы вәнтсәһән па йис верәт яма вәты хуятәт пида путремәһән.

**Хәнты ясәңа
тулмаһтәс
Ирина САМСОНОВА**

Кәсупсы нявремәт кеша

Лыпәт хойты тыдәш 1-мит хәтл вўш эвәлт Ёмвош округ луваттйин интернет хўват әмәш кәсупсы «Я сердцем вижу мир» немуп ут питла верты.

Тәмәш кәсупсы лавәрт мәш тайты эвет па пухәт кеша Югра мўв творчества хотн рәпитты ёх ләшәтләт. Мосл лапәт од вўш эвәлт 18 ола ювум нявремәта дыв хәншум хурамәң хурдал, ёнтум пурмәсдал, ариом ардал па па утәт китты.

Кәсупсыя кита:

– Ёшн ёнтум пурмәс муй па юх эвәлт нюх-рум ут;

– Юкан ар, путәр, моньш муй па стих;

– Нәңариюмарән муй па ар хуятн ариом ар;

– Нарәсьюхн, тум-ранән, пеншарән верты сыйт.

Вантэ, нын ёшн верты

пурмәслән хура вўты па хәншты мосл, муй хурн вәд. Ши юпийн ван хәтлуп тыдәш 1-мит хәтл вәнта интернет хўват тыв китты мосл: **hto@to-kultura.ru** па хәншадн кәсупсы нем «Я сердцем вижу мир». Щәдта Юкан ар, путәр, моньш муй па стих, нын нарәсьюхн, тумранән, пеншарән юнтум сыйлән няд минута кем ат вәдләт па иши интернет хўват

тив китты мосл: **hto@to-kultura.ru**

Тәм кәсупсийн нух питты нявремәт ишәкты непекин мойлуптәдйит.

Тәмәш әмәш вер олә-нән иньшәсаты карты кел хўват **8 (3467) 33-30-37** Елена Николаевна Арзамасцева па **8 (3467) 32-48-29** Дарья Николаевна Ермилова.

Хәнты ясәңа

тулмаштәс

Ульяна ДАНИЛО

Йис пурмәсәт кәншты вер оләңән

Вәйт дор тыдәш 13-мит хәтәдн Мўв-авәт па Хәннехә йис пурмәсәт әкәтты па шавиты хота Югра мўв кәща Наталья Комарова мойңа юхтыдәс. Лўв тәта рәпитты ёх, учёнойт, айдат неңәт па пухәт, оса верәт тәты хуятәт пида археологической вәйтупсәт оләңән путәр тәс.

Вантэ, тәм од лыпәт тыдәш 30-мит хәтл вўш эвәлт лыпәт хойты тыдәш 9-мит хәтл вән-ты «Многовековая Югра» вер щирн Шәншвошн (Манстәр район), Согом кәртән (Ёмвош район), Сўмәтвошн, Няксимволь кәртән (Сўмәтвош район) па Болчары кәртән (Кондинской район) археологической вәйтупсәт ләшәтләйт.

Щит пәты интәм музей хот йис пурмәсәт 3500 ута ара йисәт.

Щиты Сўмәтвошн район Няксимволь кәрт пўңәдн йис пурайн шавиюм хуятәт тәхийн арыср әмәш пурмәсәт вәйтсыйт. Учёной ёх ясәт щирн, ши утәт йис нәпәтн Прикамья, Алтай па Енисей мўвәт эвәлт тыв тәсыйт. Ши тумпи пурмәсәт кўтн вера катра сәк кел вәйтсы. Тәм хурам нюр па хон пеләк Египет мўвн сәк кәрәтты щирн ләшәтман вәс.

Сәрханд вош государственной универси-

тетн рәпитты исторической наукайт кандидат Александр Кениг айкел тәс, хутыса тәм лўң мәр Шәншвошн па Согом кәртән айдат эвет па пухәт пида археологической вәйтупсәт кәншәт. Щиты 15 верста Шәншвош эвәлт вән нюд вәд. Щәта йис ансән пулыет, ёнтәсты йинтупәт, ёнтәслуйт, вой-хўдвелпәсверпәты пурмәсәт папа әмәш утәт вәйтсыйт. Щиты рәхд ястәты, хуты XI-XVI-мит нәпәтн Кодской мўвн Шәншвош вудаң тынесты, мўв лавәлты щира военной ёх пәты тәхи вәс. Ши оләңән йис непека́тн иши хәншман вәс.

Округ кәща неңев юхды лупәс, хуты археологәт мосты рәпата верләт. Вантэ, кашәң пўш йилдуп щирәт мўвев оләңән уша павәтлўв. «Многовековая Югра» вер ар пеләк ёха әмәш тәс. Тәндуп тыдәш Ёмвош округ луваттйин «Югре – 900!»

Т.Мерова верум-хур

немуп вән исторической кәсупсийн 500 шура́с кем хәннехә кәсәс. Мирева ши вер шеңк мәстәс, щиты Нижневартоск вошәң мир ләңхасәт Сәм дор тәхийн мўв илпи питы вуй вәйтум ёха немуп кев хурас 40 од постәты пәты «Алеша» немпи увәс мўвев оләңән кәсупсы ләшәтты. Кәща неңев ясәт щирн, тәмәш кәсупсәт вера әмшәт, вантэ, мирев йис мўвев оләңән уша павәтләт. Щит пәты археологической вәйтупсәт ләшәтты ёх вән унтас мира тәләт.

Югра мўва рўть-щәты щира мой-

ңа юхтум мир пәты әмәш яңхты-мәнты верәт тәты тәхи кәща Евгения Останина ләңхас, ләдн Сўмәтвош па Согом кәрт, Шәншвош па Няксимволь мўвнән вәлты йис хәрәт туристической реестра нўх хәншты, ләдн мойңа юхтум мир щив тәты щир иши вәс.

Вәйтантупсы сух-нум юпийн округ губернатора ванлдәсы, муйсәр йис пурмәсәт тәта рәпитты ёх вәйтсәт.

Ирина
САМСОНОВА

«Таксар Махум» — «Так хуятät»

Вөщ па вөйт дор тыдäщнän мәр Ёмвошн «То-
рум Маа» тэхийн нывремät пätä «Таксар Махум»
— «Так хуятät» рүтыщätы хär лэщätсы. Ши вер
2013-мит одн хäнты хө Вячеслав Кондин хänшäs
па 2015-мит од вүш эвält кашäң дүң төгы питäs.

Лүв айлат вүш эвält
ашелн велпäслätы па
вөнт шушийн вөдты вера
вөнтäсы. Ищиты лүв
хүд па вой велпäслätы
өх верät уша павтäs,
арсыр щит пätä мос-
ты пурмäsät верäs. Па
өхät нумäсн юхätсы
нявремät вөнтätы, муй
ширн вөнтän вөдты па
вой-хүд велпäслätы
рэхл. Айлат хуятät уша
верлät, хутыса тüt хär
вущитты мосл, муйсär

пурмäsät вөнта пänän
вүты рэхл. Щälтa пушхät
сесы омäсты, пärшин
хот доньштätы, тунты
эвält ан верты па ши
анän йиңк кавärtты па
па арсыр мосты верätä
вөнтäдыйт.

Тäm од 5-14 тäl луват
нявремät тыв яңхсät.
Кät пушäh Москва хон
вошев эвält тыв юхät-
сät. Лыв пätäдä тätä
иса кашäң вер шеңк
эмäщ верты вөс. Айлат

ЩИ ОЛÄНÄН ПУТÄРТЛÄТ

Мүң итэх нывремиет иньщäссälүв, муй дыв
пätäдä тätä мет эмäщ вөс?

Лыв юхды щиты путärtсät.

Рита Арисламова, Ёмвош:

— Мänема тätä шеңк эмäщ вөдты, мүң ар-
сыр йис верät уша верлүв.

Рита Монакова, Ёмвош:

— Мänема эмäщ хөлäнтты, муй ширн тätä
шуши хуятät катра йисн вөсät. Сорт олänän йис
путär сäма питäs. Ищиты мүнөва ванлätсы, ху-
тыса сесы омäсты па тунты анän шай кавärtты
рэхл.

Георгий Харсламов, Ёмвош:

— Ма па од нивл äшколайн кадетской класс
хуца вөнтыйдты питлүм. Тыв ма велщи
юхätсум. Сыры тäm «Торум Маа» тäхи вантты
төп юхтыйлсум. Мänема тätä шеңк эмäщ вөдты.
Арсыр мосты верätä вөнтäдыюв, муй ширн
вөнтän вөдты, сесы омäсты мосл. Йис моньщät
уша версүв. Воспитателят тätä шеңк ямät. Мүң
дыв пätäдä магнитик-мойлупсы версүв.

Арсений Брюхов, Москва вош:

— Ма кашäң од Ёмвоша юхтыйлдум. Тäm
рүтыщätы тэхийн кимит пүш вөдлүм. Ма
пärшин хот доньштätы, тüt хär верты, щälтa
вата пүл така яха ювärман тüt вущитты
вөнтыйлсум. Тätä мänема ям па ущхуль
вөдты.

хуятät шуши мир олänän
йис путрät, моньщät
хөлäнтсät, тüt äлсät, тун-
ты анän йиңк кавärt-
сät, сесы омäссät. Итэх
нявремät кашäң од
тив рүтыщätы яңхлät,
итэх хуятät велщи тыв
юхätсät. Төп худыева

путärtлät, хуты ям
верätä вөнтäсыит па
па од тыв па рүтыщätы
юхätлät.

Мария

ВАХ

Хäнты ясäңа

тулмаштäs

Надежда ИЛБИНА

Сурах хўд нялкāt енмāлдат

В. Енов верум хур

Василий Долгов

— **Василий, муйсār хўд нялкāt нын тāта кашāң лўң мār енмāлдāты?**

— Тām Ванзетур кертāң дор хуши мўң кашāң лўң пурайн немасыа сурах хўд нялкāt енмāлдўв. Ёмвош Госрыбцентр немуп тāхи эвāлт товийн Ас нопātты муй лыпāt тыдщātн ямкем

ар нялāкн тāдыюв. Тām пўш щиты тывāс, ху-ты тēп лыпāt тыдāщн сурах нялкāt мўң хуще-ва юхтуптāсыт. Щāлта араттēдн 50 миллион арат нялāк Ванзетур кертāң дорēва товийн есāлсўв. Дыв тām хол-ды тāхийн тўңщирāңа вāлдāt, сыр-сыр дētутāt

Ванзетур кертāн Сўмātвош районāн сурах хўд нялкāt енмāлты тāхи вāд. Лыпāt хойты ты-дāщ нялмит хātāлн ма щн тāхийн рēпитты рўщ ики Василий Долгов пида вēйтантийдсум па пут-ремāсум.

кāншлāt па вēнашāк енумлāt. Ямсыева ки лўңātты, тāнял сўсн Ёмвош Госрыбцентр немуп тāхи эвāлт хўд арталāты хāннехуятāt юхтыйлдсāt па вантсāt, хути мўң дорēв хуши 90 процент арат щимāщ сурах хўдые 50 миллион нялкāt эвāлт енмāс. Сўс пурайн, хāн дор йиңкев нух сорты пиньщāl, мўң вēнашāк енмум сурах хўдāt немасыа Лев юх-на есāлдўв.

— **Нāң па муй щирн щн нялкāt енмāлты пāта тāта рēпитлāн?**

— Ма, вантē, хўд вед-пāслāты хēя тāта рē-

питлум. Ма тумпемāн тāта па хāt хāннехē вāд. Мўң тām дорēвн немасыа холпāt талдўв. Щн унтасн сортāt, мев-тāt, келщāt, ев хўдāt ведпāслāлўв, дēдн дыв щн ай сурах нялкāt юхи ал лесāt. Щн тумпийн мўң мушатты хўлдўв, вантē, шеңк ар сурах нялāк дētут щимда верлāt. Щит пāта мўң тāта щн вāлдўв па нялкāt вēн хўдāt эвāлт лўң тыдщāt мār дāvāлдўв. Мўң шеңк мосты па ям рēпата тāта тāйлдўв!

Владимир
ЕНОВ

Пēдьницайн рēпитты айлат не

Касум вош пēдьни-цайн лабораторияйн хāнты эви Мария Степановна Савина (эви опращ немд Тарлина) рēпитл. Ясāңдал щирн, рēпатайд дāvāрт. Щн вер унтасн лўв вошāң мира нētупсы тēд.

Мария Касум вошн 1993-мит одн сема пītās. Аңкел – Светлана Тихоновна Горшнева, ащел – Степан Никифорович Тарлин. Маша Касум вош āшколайн яртяң класс етшуптās, щн юпийн Кировской университета лекка-ра вēндтыйлдты дāңхас, тēп вēндтыйлдты щāта āн пītās. Когалым вошн Елена Никифоровна упел вāд, щит ащел апāл-неңāд. Щит пāты Ма-рия щив мāнās, 11 класс етшуптās. Щн юпийн Ёмвошн медицинской академияйн «Лабо-ра-торной диагностика»

Мария Савина

Н. Рагимова верум хур

тāхийн вēндтыйлдты пītās. 2014-мит одн диплом непек ēша вўс. Касум воша практи-кая яңхās. Вēндтыйлдты етшуптумал юпийн щив рēпитты мāнās. Щн вўш эвāлт щāта щн рēпитл.

Олāңмит одн дāvāрт вās. Щāлта щн вер яма уша верās па кеншāка йис. Мария Степанов-на щиты рēпатайд

олāңāн лупл: «Щит дāvāрт рēпата, кашāң хāннехē тāта рēпитты āн дāңхал. Ма нивāд щос вўш эвāлт кāды па па клинической анализāt мир эвāлт вўдум. Щāлта мосты щўңкātн щн утāt тēса вантлум, иса непек хāншлдум. Няд олмārщиты рēпитмем юпийн сēmāдам вевта-ма йисāң. Вантē, кашāң

анализ микроскоп утн яма вантты мосл, клет-кайт лўңātты».

Щн рēпатайд тум-пи Мария пēдьницайн пуртēнāt тыныты хотн рēпитл. Лупл, иса мос-ты пуртēнāt ин тāйлāt, мулты мосл ки, имухты лўв заявка непек хāншāl па Нуви сāңхум воша китл. Щиты кāt рēпата тўвман лўв рēпитл.

2016-мит одн Мария Степановна икия мāнās. Щит па хон пелāк Бело-руссия мўв эвāлт юх-тум хē. Пилдāн нумās тāйлāt елды па воша касāлды. Вантē, Ка-сум вошн вēдты хот āн тāйлāt, Мария аңкел пида ияха вāлдāt. Ма дāңхалум лўвела, дēдн яма, тāлаңа, уяңа ат вās. Вēн пēмашипа лўвела щн мосты рēпатайд пāты луплдум.

Надежда
РАГИМОВА

«Торум Маа» тăхийн шуши мирăт вудан емăнхăтл вэс

Лăпи севлăт

«Тут семие» эвлет яклăт

Едлы путăр. Олăн
лопăсн олнитуман
вэл.

Емăнхăтл олнитты
олăн ясаң «Торум Маа»
тăхи кэща не Людмила
Алфёрова путăртăс.
Лўв лупăс:

— Тынаң мирем! Ма
нынана мўвтел шуши
мирăт емăнхăтл вўра-
наң ма пидема рэпитты
ёх, ариты-якты юхтум
хуятăт эвăлт ям па хо-
шум вўща ясăт луплум.
Мўвев луваттыин вэлты
кашаң мир лўв юкан
хурас тăйл па лўведа
мосты вэлупсыин вэл.
Мосл, лэлн мўң кўтэвн
лэхсаңа, сăмăна па лаль-
ды ат вэсўв. Тăм ол Юг-
ра мўвн «год граждан-
ского согласия» щирн
немăтсы. Россия мўв
луваттыин па тăм ол во-
лонтёрăт ола лўнтăсл.
Мўң емăнхăтлэв тăм кăт
вернаң ияха кăрăтсăл-
лэ. Тыв арсыр мирăт ия-
ха аќтăшсăт. Емăнхăтл
якты-ариты хăр нын
пăтана «Торум Маа» тă-
хийн рэпитты хуятăт,
шуши мир оса тăхет ёх
па округев якты-ари-

ты мир лэщăтсăт па
мойлăсăт. Уяна-кэсаңа
ар ол вэлды. Тăдаң ёш,
тăдаң кўр!

Щăлта якты-ари-
ты хăр олнитсы. Ёмво-
ша Нуви сăңхум рай-
он Ваньщавăт кэрт «Тут
семие» тăхи эвлет ху-
рамăн якăт яксăт. Ка-
сум кэртăн не Валенти-
на Швецова тэс тўр сыйн
хăнты ар арийс. Мар-
гарита Рябова Ёмвош
эвăлт па Людмила Хом-
ляк Нягань вош эвăлт
ушхулъ арăт ванлтăснăн.
Лянтор эвăлт юхтум
айлат не Вера Кондра-

тьева Югра мўв 900 ола
ювум пăта ар хăншăс па
тăм емăнхăтлăн арисăлэ.
«Торум Маа» тăхийн рэ-
питты вонлат ими Зоя
Никифоровна Лозямо-
ва ищи хăнты ар мойң
мира мойлăс.

Якты-ариты хăр тум-
пийн емăнхăтлăн эмăщ
ванлтупсăт вэсăт. Тăм
ол округ дума депу-
тат па писатель хэ Ере-
мей Айпин 70 ол постăс
па мадыр мир учёный
не Ева Шмидт 70 тăла
лэлн йис. Щит пăта дыв
юкан ванлтупсэнаң лэ-
щăтман вэснăн. Хэ ёх

па нявремăт пăта ар-
сыр кăсупсăт па ёрашты
верăт верăнтсыйт. Мойң
мир ёр талсăт, ёхăд эвăлт
нел эсăлсăт.

Щăлта «Хăнты ими
хот» тăхи верăнтсы, ху-
та шўкшăты вер ёхтыин
рэпитты не Наталья
Краснопеева вусты лып-
тăт эвăлт акань верты
вонлтăс. Вон хуятăта па
нявремăта щит верты
шенќ эмăщ вэс. Хуятат
лăңхасăт, тунты ента
лакиенăн лавăлды ху-
рам хăншăс, шив сухум
йирсăт па щит сапăла
эхăтсала.

Щи юпийн худыева
мойң хуятăт дety-
яньшты хăра вохсыйт.
Щăта дыв ай кэрен верум
еплăн нянян лапăтсыйт,
хошум йиңкăн па кав-
рум шайн яньшдтă-
сыйт.

Тăм хăтл шенќ эм-
ща мăнăс. Мир кўтэлн
вэйтантайлсăт па пу-
тăртсăт. Шимăщ емăн-
хăтлăт мўң мирев пăта
мослăт, лэлн йис верлўв
ал юремăслўв па йилуп
щирăта вонлтыйлсўв.

Надежда
ВАХ

Емăнхăтла юхтум хуятăт

Вўтвошан мир

Вантэ, тарна́н и́с дараш вейтла ки, ханнехэя э́маш уша верты, муй вэд ши ут дыпийн. Ма ищиты ши Касум мўва Вўтвош кэрта ма́нме́н иса нэ́мэ́ссум, муйса́р шата мир вэддэ́т, муй хурасуп мўв? Тухда́н хопн ювме́н иса нуви данта́н э́хмэ́тн па хиша́н дора́т хэщдэ́т. Ше́ңк хурама́н па ям мўв вантсум.

Вўтвош и нем па тайл – щит Хаюп шэп са́нхум ай вош. Касум юхан ка́раш са́нхумн хэ́р э́хумн кэ́ртэд вэд па ар пелэ́к э́ва́лт иса вотн хойла, ши па́та пелна а́нтэм. Вўтвош кэ́ща **Прасковья Константиновна Гарипова** ма́нема нётэс воша́н мир уша верты. Мўң дыв пи-

лада каша́н хэ́тл кўлуп хотн вэ́йтантыйдсўв. Ма кэ́рта́н э́ха А.А. Ду́нин-Горка́вич ханшум киника «Тобольский Север» ола́ннэ́н пу́та́ртсум. Мўң сот ол юхды верум мўв-ава́т карта яха нух вантсэ́в. Ше́ңк э́мша ма Вўтвоша я́нхсум. Яха а́кта́цийдме́вн шай яны́щсўв, кў́тэвн вэдупсы

ола́ннэ́н пу́та́ртсўв, ка́ш верман хур вў́сўв. Шэ́лта та́м ванан Вўтвошн Вуда́н да́лын а́нтэ́ма ювум э́х нэ́мты па́та кев хур пў́ншса. Па́лтап да́ля Хаюп шэ́п са́нхум ай вош э́ва́лт ма́нум мир нэ́мэ́лдмэ́слўв.

Вўтвошн каркам па ям э́х вэддэ́т. Ма дыв ол-не́дн да́нхалум ны́нана ханшты. Та́та ард пелэ́к мир вўды та́йман вэ́нт кэ́рта́тн вэддэ́т. **Андрей Николаевич Аликов** а́ңкел па ащел ар ол авие та́йман вэ́снэ́н. Лўв ая вэдум олдал вўш э́ва́лт вў́дыет пелда са́мэ́н, ин вўды дава́лды пухдалн нётла. Андрей Николаевич Касум совхосн тащ дава́дман 31 ол ма́р рэ́питэ́с, тэ́п рў́тыщэ́ты ма́нмалн пенсия вуха 17 ола́д лў́нэ́тса. Вантэ́, непекладн е́ша юв-рая ханшсайт рэ́питум олдал. Лўв имие́д Тэ́рум дор вош э́ва́лт Светлана Ниписовна. Та́м не каркам, яма э́нтэ́сл, холупа́н хў́д велпа́слэ́д. Лыв семья́д 2017-мит олн сў́сн мет ар э́хум воньшумут а́ка́тсэ́т. Ши па́та дыв диван нурийн мойдупта́сыйт.

Шэ́лта яха шай яны́щме́в пу́райн Вўтвош мир ям вў́щайн я́снэ́т **Галина Даниловна Молдановая** лупсэ́т. Лўв вэ́щ ты́дэ́щ 22-мит хэ́та́дн 1948-мит олн сема пита́с. Ин Галина Даниловна 70 ода́ йис. Лўв ла́пэ́т няврем е́нмэ́лтэ́с. Ар ол ма́р Вўтвошн вухсар е́н-мэ́лды та́хийн рэ́питэ́с. Шэ́лта Касум совхосн вўды тащэ́т дава́дман ике́д пида вэ́снэ́н. Лўв ше́ңк хурама́на па тэ́са э́нта́сты хошл.

Вў́т мў́ва я́нхме́мн **Ксения Михайловна Сенгепова** уша версем. Та́м имие́ 85 ода́ йис. Геннадий пухл 2006-мит олн Сэ́рханл мў́в э́ва́лт ими́ тэ́с. Лўв ям менье́ Людмила Яковлевна Каюкова та́йл. Каша́н верн меня́дн нётла. Меньд па пухл вет няврем е́нмэ́лдэ́нэ́н. Дын вў́тн вэ́нт кэ́ртэ́н вўды та́йман вэ́лдэ́нэ́н. Ин Людмила Яковлевна ай э́вел па Богдан пухи́ел пида вэ́нтпа́л та́йман Вўтвошн вэд. Геннадий па вэ́нт кэ́рта́дн пухлал пида вў́дыдал дава́лдэ́т. Та́м хотэ́н э́х мень яма э́нтэ́сл. Лўв молупщет, вейт э́нта́д. Е́рна́с Касум мў́в хантэ́т щирн верты вэ́нлэ́с. Лыв вэ́нт кэ́ртэ́дн вўды та́йтэ́д па хў́д велпа́слэ́тэ́д тумпи ка́ртэ́пка, огу́рец е́нмэ́лдэ́т. Ксения Михайловна ама́тман меньд ола́ннэ́н пу́та́ртэ́с. Лўв лупэ́с:

— *Вэ́нт кэ́ртэ́н ям вэ́дты, тэ́п и ну́ша ше́ңк дава́рт — телефо́н свя́зь а́н та́йман. Ка́ма́н ма́ша йи́ды, ка́ма́н вер. Ай пава́тты пи́щ иса а́н та́йлў́в. Ши кў́ш свя́зь ве́ра мосл.*

Айда́т каркам хэ́ **Евгений Павлович Сен-**

Г.К. Семиньяко па Г.Д. Молданова.
Саша пухад пида

Вўтвошан мир Вуда́н да́дын да́ясум э́х-кев хура́с пў́на́дн

гепов Вўтвошн йилуп вэн хот омәсл. Лўв хотл нявремдал кеша омәс-сәлэ, мосәң, дыв вэн не-пекәңа йитәл юпийн юхи Вўтвошела юхәтләт. Евгений Павлович имел па нявремдал пида Ам-ня вошн вәл. Лўв щәта пәдъницайн ай тохтура нәтты неңа рәпитл.

Нәптәд вәна ювум ими **Анна Алексеевна Молданова** нявремдал, хидыдал пида Хаюп шәп сәңхум ай вошн вәл. Лўв ар од мәр вўды ташәтн рәпитыләс. Тәм ям нумсуп имие «Ветеран труда» немуп мевд пос тайл. Лўв ащел Касум пәдтап дадь пурайн худ вәшәс па щиты ар нявремәң семья шәк вантман енумсәт.

Вещкат нумсуп ям не **Галина Кузьминична Семеняко** муйсәр ве-ра па ән катлумл, иса арийл. Лўв йис мир ар-сыр кўлы ар сувәт яма вәлдэ. Тәм неңие нюр ка-вәртты пўт лампа, кар-кам па кашәң хәннехә мосман тайләлэ. Гали-на нәмәлмәслэ: «Ая вәд-мемн әңкем вәнт кәр-тән эвәлт юхәтсәңән па шай яньщты омәссўв. Я-а, ин әңкем аңқаңкем иньщәсл: «Хуйн нын щимәщ епләң няньн мәсыйтән»? Аңқаңкем июхды лупәс: «Щит ху-ты нәң эвен верум нянь». Щиты ма нянь верты кимәт классн вәндтй-д-мемн вәндсум». Ин Гали-на Вўтвошн икел Сергей Дмитриевич Молданов пида әңкел тайман вәл.

Айлат пух **Радион За-бинович Гарипов** мет яма мўв-авәт вәлдэ. Лўв учёной ики А.А. Дунин-Горкавич сот од юхды ве-рум картая йилуп кәр-тәт, юхан, дорәт немәт тәса хәншәлэ. Ма сы-ры Вўтвошәң әх эвәлт иньщәсыйлсум карта оләңән, дыв мәнема июхды нәхумсәт: «Щи

Кўлупн шай яньщман омәсләт

вер Радик эвәлт инь-щәсты мосл». Тәм айлат хәннехә «Мастер спор-та» нем тайл. Лўв енмум мўвд вошл шеңк мосман тайләлэ.

Эльвира Ивановна Пи-рогова тәта ай тохтура рәпитл. Лўв тәм ванән тыв юхтәс. Кашәң хәтл аләңая па етн нәптәд вәна ювум әх вантман яңхәл. Лўвела тәта вәл-ты әмәщ. Мир кўтәлн нәтәсман яма вәлдәт.

Хәнты Вўтвоша рә-питты щира айлат хәйт Виктор Веркетис, Алек-сандр Медведев, Вла-димир Агафонов, Алек-сандр Щепетов, Николай Потеряев, Анатолий Чер-нышов юхәтсәт па тәта иса щира вәлты хәщсәт. Дыв тәм мўвн имене, нявремәңа йисәт. Ин хидыдал енумләт. Ма дывты иньщәсәдам, дыв енмум хошум мўвлала дәңхаләт мәнты? Дыв июхды лупсәт: «Муй пә-та? Мўң хотэв па рәт-на-лўв тәта вәлдәт».

И хәтл па вантсем, муй вўрн и ими хиднеңәл пида мәрәх вантты мән-сәңән. Хиднеңәл педә аңқаңки лупийл:

— Айе, ай мәрәхәт ал әктәды, ат енумләт. Әхәт щәха дыв кўшарәтн, хәшңайтн па ай войтн әкәтлайт, дыв ищи дety дәңхаләт.

Щәлта и Вўтвошәң

Е.П. Сенгепов йилуп хот омәсл

А.А. Дунин-Горкавич пос хушә

ими ищи лупәс:

— Мўң иса воньшумутәт әкәтты хўва яң-хийлдўв. Вантэ, ванән енумты воньшумутәт вәна ювум әхн ат әкәт-лайт. Щәлта ай нявремәң әңкетн ат воньшумлайт.

Щиты Вўтвошн мир вәлдәт.

Антонина ЛЕДКОВА
Хәнты ясәңа
тулмащтәс
Ульяна МОЛДАНОВА

Ай хопан кәсупсы яма мәнәс

Кәсты ёх

В. Вьюкина па лўв пиёда Саранпауль
вош эвәлт юхтум хәннехуятт

Вөйт дор тылдың нядмит хәтәдн Ванзетур көртән Сүмәтвош районән арсыр ай көртәт күтн «Мань хап» немуп кимит ай хопан кәсупсәт мәнсәт. Ши кәсты ширәт арталдыт кәша хә Сергей Байбородов яснәт ширн, тәмәш кәсупсәт әнтә тәп и од тата вердыт. Сырыя дыв тата па вәсәт. Тәп тәняд од лўнән «Мань хап» кәсты верәт ямсыева ләшәтты питсыит. Вантә, ай хопәтн күтәдн кәсман хўд велпәсләдыт ёхлўв дыв ёрлал-щомлад яма арталдыт веритләт. Сүмәтвош районән вәлты хәннехуятт ямсыева вөйтлэл, муйсәр вер пәта ай хопәт хуята моссәт.

Йис пурайт вўш эвәлт хәнтәт па вухалят ай хопн хўд велпәсләсәт па арсыр хўв тәхета Асәв па юханәт луватн иса яңхсәт. Ай хоп унтасн шуши ёхлўв ямсыева дыв вәлты-холты хураслад ләшәтты шир тайсәт.

Тәм од лўнән шимәш ай хопан кәсупсәт йилпа верты питсыит. Шиты Сүмәтвош район арсыр көртәт эвәлт, щит: Сүмәтвош, Игрим, Сосьва, Саранпауль, Анеева,

Шайтанка па Тэк эвәлт 47 хәннехә тәм кәсупсыя юхтыилсәт. Тәмәш район луватн верум кәсты ширәтн тәп Хулимсунт, Светлый па Приполярный көртәтн вәлты хуятәт ән вәсәт. Елды, алпа, дыв иши тәмиты ай хопан кәсупсыя яңхты вўянәтләт. Тата кәсты ёх рәт хуятлад пида вөйтәнтыйлләт, путремәләт. Кашәң хәннехәя тәмәш верәт әмшәт. Щит пәта шуши ёхлўв дыв күтәдн кәсты

немасыя яңхләт.

Ай хопан кәсупсыя тәмхәтл Сүмәтвош район вән кәша юкана вәлты не Ирина Чечёткина юхтыләс па ияха әктәшум кәсты ёхлўва ям вўща ясәң тәмиты лупәс: «Ешәк ёх! Тәмхәтл вўща ясәң әнтә тәп атәлт ширн ма Ванзетур көртәң хуятәта тәлүм, мәта ёхлўв унтасн тәмәш ай хопәтн кәсты верәта катләссүв, ин районәв арсыр көртәт-вошәт эвәлт юхтум

хәннехуятәта ям ясәң китлүм. Щит пәта иса тәмиты путәртлүм, хуты Саранпауль, Тэк, Сосьва, Игрим па Сүмәтвош ёхлўв тәм кәсупсыя иши юхәтсәт. Ванзетур көртәң хәннехуятт, вантә, па тәмәш кәсты верәта катләсыйлдыт питләт. Ма ширемн, шеңк ям вер, хуты мўң иса тәмәш «Мань хап» немуп ай хопан кәсупсәт тата ләшәтты пиньшәсүв. Югра мўвевн хўв вўш эвәлт юрн хопәтн Сәрханл, Нижневартонской муй па Ёмвош районәтн хәннехуятт кашәң од мәр лўң пурайн дыв күтәдн кәсләт. Мўң тайты ай хопев шеңк сәмәңә тәйләв. Вантә, йис вўшәт эвәлт хәнтәт па вухалят ши хоп унтасн хўд па вой велпәсләсәт па ай көртәта муй вошәта Ас па юханәт хўват яңхсәт. Щит пәта тәмәш кәсты верәт тәм хәтәдн ши верлўв. Араттелн нядмит пўш ай хопан кәсупсәт немасыя ләшәтсүв. Ма нәмәстемн, тәм од вўш эвәлт па елды пәла кашәң лўң пурайн иши тәмиты ай хопәтн па кәсты питлўв. Иннын Сүмәтвош район кәша хә па ООО «Югра дылңуптәты тәхи» кубок немуп мойлупсәнән

Ай хопәтн кәсты хуятәт

М.Ф. Рябова

Нух шитум хө ёх

Хутыса рэт ясан давалты?

Ас-угорской институтан рэпитты ёх тэм ванан округевн вэлты ёх пида путартсат па иньщасат рэт ясандал оланан. Щит верды, дөдн уша паватты, муй арат хуят рэт ясанан яма путартал. Интам мун ханшлүв, хутыса ши вер манл Нефтеюганской па Сөрханл районнан.

Нефтеюганской районан мир рэт ясанан ан путартлät, тәп итәх ясан хәлдät. 58 % иса иньщасум мир эвält иса рэт ясан ан вәлдät. Чеускино кәртән вәлдты хә **Александр Салтыков** лупл: «Ащем юдн щасщем пида ханты ясанан путартас, семьяевн — аңкем па мун пилэва тәп рүщ ясанан, вантэ, аңкем — рүщ». Щит паты лүв рэт ясан иса ан хәд. Иса мир эвält 81% анкетайн ханшсат, хуты юдн аңкилад-ащилал пида тәп рүщ ясанан путартсат, 17 % ёх лупсат, юдн рүщ па рэт ясанан путартсат. **Глафира Кононовна Лебедева (По-янкина)** Лемпино кәрт эвält лупас, хуты ашкола вәнты лүв ханты па рүщ ясаннанан путартас. Лүв аң-кел шеңк ләнхас, ләдн нявремдал нумсәнät ат вәсät, рүщ ясанан яма ат путартсат. Интам Глафира Кононовна хәлум няврем тайл, тәп дыв рэт ясанан иса ан путартлät. Лупл, хуты нявремдал ая вәдмелн лүв ар рәпитас па икел рүщ вәс, щит паты щиты тывас.

Сөрханл районан 50% ёх яма ханты ясанан путартлät, 31 % рэт ясан хәлдät. Русскинская, Угут па Нижнесортимской кәртән мир лупсат, хуты нявремдал ая вәдмелн дыв юдн күтәдн тәп рэт ясанан путартсат (55 %), рүщ па ханты ясаннанан (25 %). Русскинская кәрт шуши мир культура хотн рәпитты не **Ольга Ивановна По-**

качева (Русскина) лупл, хуты юдн дыв рэт ясанан путартты пйтсат, хән дыв хушеда аңкаңкел вәнт шуши эвält юхтас, лүв рүщ ясанан ан путартас. Интам нявремдал итәх ханты яснät хәлдät. Русскинская хуши ар ханты вәд, хуйтат вәнт шушет эвält юхәтсат. Ольга Ивановна лупас, «Ханты ясан» газета лүвела лүнәтты лаварт, щит касум путрупсийн ханшман вәд. Ям, хуты иса путрат ин рүщ ясан тулмаштәлыт.

Рэт ясанан интам путартлät ши семьяйт, хута аңки па ащи хантәнән. Арсыр мир ёх семьяятн ин тәп рүщ ясанан путартлät. Щалта вәнт шушетн вәлдты па шуши мир йис верät елдды тәты ёх ищи ханты ясанан яма путартлät.

Па и нүша вәд, Сөрханл районан вәлдты хантәт лупсат, хуты ханты ясанан газета ан лүнәтлät, телевидение ханты ясанан ан вантлät.

Сөрханл па Нефтеюганской районан вәлдты иса иньщасум ёх (90 %) лупсат, хуты ханты ясан давалты па нух алумты мосл. Муй верты ши пәта мосл? Дыв ястасат: «Ашколайн нявремät яма рэт ясана вәдлätты мосл». Ма щиремн, рэт ясан давалты щира хантәта мосл иса пурин күтәдн рэт ясанан путартты, аңтә тәп ашколайн вәдлätты.

Владимир РУДАКОВ
Ханты ясана тулмаштас
Надежда РАГИМОВА

ёша холумты пәта касты пйтлätты. Яма па сора ай хопән тәм хәтәдн яңхаты па оләң тәхета юхтаты!».

Щалта ияха юхтум хәннехуятат едпийн «Югра дылдуптатты» тәхи кәща ләнкар хә **Алексей Шесталов** ям вүща ясан мир едпийн тәс. Лүв лупас, хуты тәмәщ ай хопән кәсупсәт Ванзетур кәртән хурасәна па яма верты пйтсийт. Щит пәта вән пәмәщица «Югра дылдуптатты тәхи» кәща неңа **Людмила Алфёрова** па Сүмәтвош район кәщая **Владимира Фомина** китты. Вантэ, дыв вулаң нәтупсәд унтасн тәм вер тәса манты пйтас.

Ши юпийн касты хуятата оләң тәхия юхәтты пәта ям яснät лүв лупас.

Имудтыйн ай хопән кәсупсәт ши олңитсийт. Итн-итн хопа ләдтүм ёх сора довалдман мансәт. Оланан ма семнәлам вүша йисән-нәптән ханты ики **Дмитрий Юхлымов** пйтас. Лүв тәмиты лупас: «Ма шеңк хүв тәмәщ ай хопн ан яңхсум. Ай хоп хүд вәдпәслätты ёхлүв пәта — щит хәннехә вәдлупсы. Сыры оләтн мун ай хопн Поднавät кәрт эвält Муши муй Пуднавät вошнән вәнты кат шәншләпн довалдман яңхсүв».

Кимит хопн не довалтас. Щит **Галина Токарева** Игрим вош эвält вәс. Лүв тәмиты нәхмәс: «Ма

хәдмит пүш ай хопән кәсупсыя юхәтсум. Тата манема шеңк әмәщ касты. Вантэ, айтедн ащем пида ай хопн яңхсум».

Хәдмит хопн Анеева кәртән ики **Сергей Боярский** юхтас. Лүв тәмиты путартас: «Ям ши вер, хуты кәщайт мүнәва тәмәщ кәсупсы ләщәтсат. Тата мун күтәдн әрлүв-щомлүв күшкепа арталәдлүв!». Щалта ар касты щирät арталätты кәща хә **Сергей Байбородов** ай-кел тәс, хуты тәмәщ кәсупсәтн хуятат дыв күтәдн вәйтантийлдät, путремәлät, вантлät, мәта хәннехә мет тәса па сора ай хопн яңхты веритл. Кәсупсәт манум күтн арсыр кәртät эвält вәлдты неңät якты-ариты хотät ванлтасат. Кашән хуята әмәщ вәс ханты, вухаль, рүщ мир якät ванты, арät хәдәнтты.

Рәхл лупты, хуты ай хопән кәсум па нух пйтум хәйт-неңät иса худыева ишакты непекаән па тынән мойлупсәтн мәсийт. «Югра дылдуптатты» тәхи па Сүмәтвош район кәща кубок немуп мойлупсәнән Саранпауль эвält юхтум хәннехуятата катлуптасы. Дыв «Мань хап» немуп кимит ай хопән кәсупсәтн мет оләң тәхия тәм пүш юхәтсат.

Владимир
ЕНОВ

Тэк куртэвән әктәцийлдсүв

Тәм тәд Тэк куртэв (ин вулды куртэв) 65 тәда йис. Вүщ тыдәщ оләңмет хәтлән ши еманхәтлэв постәсэв. Арсыр тәхайт элды ар хөят әхәтдыяс. Мүң сүмәт пухрэв хөщи вун еманхәтлэв верыдысэв. Паршин хотәт доньщидыйлдсүв. Хот дыпийн мир вером арсыр умәщ пөрмәсәт ванлтаты щира ләщәтйылсайт. Ар пөрмәс нә әх, ху әх щий тутлисәт. Шеңк умәщ вус ши пөрмәсәт пелды вантты!

Еманхәтл пөрайн

З. НОВЫЮХОВА

Камн па хурәт нөх тәхәртсайт. Йис хурәт па ин вулды әх хурәт – иса щәта вусәт! Мир кашәң хур өнтасн вантман хүв доилдысәт. Мосәң, щәта хүв пөрайн куртэв хөщи

вудом әхләв шиядәсәт! Ләтөтәң пәсан верыдыса, сыр-сыр эпләң ләтөт кавәртса. Щәлта умәщ якты-ариты етнхот верыдыса. Рүщ па хәнты арәт хүва сәщсәт,

рүщ якәт па хәнты якәт кашәң хөят сәмн хәщсәт. Лорвош район Асов курт элды **Тарас Тарасов** пөх әхәтдийс, мояң ханнәху кәт умәщ як якәс. Тәкәң мира шеңк умәщ вус

лүв якәд пелды вантты! Няврәмәт вүраңән батут нәмпи навәрти-әнтты хот верыдыса. Ай әх амәтсәт, тәдәң хәтл щәта ешащсәт-әнтсәт. Якты-ариты етнхот юпийн щәта вудом әх мөрта арсыр як якәсәт, әнтөт әнтсәт. Аләң күш шеңк ям рувәң хәтл вус. Туп етна пелка турмев атма йиты питәс, мир ищкийн потты питсайт, тухәд әх әхи мәнсәт. Хәщом әх ванлтөпсая пөном пөрмәслад вүраңән ишәк нәпекн мәсайт. Куртәң әхләв ияха хур вүсәт. Тәм еманхәтлэв хүв нумты питлэв. Хунты, мосәң, 70 тәда куртэв йиты пөрайн, ищиты питлүв умща якты па ариты.

Зоя НОВЫЮХОВА
Тэк курт

Ай пушхәт еманхәтл ищи постәсәт

Округев Народной творчества хотн рәпитты хуятәт мұвтәд шуши мирәт еманхәтл вүраңән ай пушхәт пәта немасыя еманхәтл версәт. Тәм еманхәтл Объединённой Нацияйт тәхи Генеральной Ассамблея унтасн 1994-мит од вүш эвәлт постәты питсы. Кашәң мұвн тәм хәтл арсыр щирн постәды.

Мүң округевн хән-тәт, вухалят, юрнәт вәлдәт, иса арателдн 30-кем шура́с хуят питл. Ши хәтлән сыр-сыр вәйтантупсәт, етнхотәт, ванлтупсәт, кәсуп-

сәт, юнтты хәрәт верәнт-дыйт.

Вәйт дор тыдәщ 9-митн Ёмвошн Народной творчества хот әх ай пушхәт дыв хуцела мойңа вохәнтсәт. Ве-

рәнтты хә **Анатолий Вадичупов** няврәмәт тунты нялэт верты вәнд-тәс. Дыведа ши вер шеңк сәма хойс, верум нялыдал дыведа мой-дәсыйт. Щәлта дыв ка-зак хот вантты вохсыйт. Казак мир хотәт, мүң шуши мирлүв хотәт иты, икет па имет пәта кәтна ләщәтман вәлдәт. Нявремиет арсыр хот пурмәсәт: пәсәнщийлды сохәд, йиңк алты юх, тунты эвәлт севум күр ләмәтсухнәң, сабля кеши, дов лак вантсәт.

Ши юпийн па пушхәт пәта Ас-угорской мирәт оләңән ванлтупсы ләщәтсы па тәпиета увәс мирәт вәдупсы па куль-

А. Вадичупов

М. Вәх верум хурәң

Пушхәта моньщ пүтәртлы

тура верәт оләңән пү-тәртсы. Дыв кураң вой оләңән моньщ хәләнтсәт, муй щирн дыв имисәңән вәнт воята оңтәт па дывәт ортсәт. Пушхиет ши моньщ хүват юнтсәт па вера амтәтьдәсәт. Ищиты няврәмәта увәс мир пурмәсәт ванлтәсыйт. Тәм хәтл дыв пәтәда шеңк әмща мәнәс.

Мария ВАХ
Хәнты ясәңа
тулмәштәс Надежда
ИЛЬИНА

Сорни сэй

Тэҕн пенсияйн вулты вуна пелка ювѳм ёх ёдн иса телевизор вантман аҕнт омаслаѳт. Яха аҕкташийлман арсыр ям вер верлаѳт. Вуна пелка ювѳм ёх кўтн куца я вул Анна Константиновна Самбиндалова.

Мўң яха лухн янхя-дыйлдўв, емаҕхатлѳтн вунта порылѳты янхлўв, концертѳт пѳрайн яха яклўв-арилўв, кўлупн яха ханты пѳрмѳсѳт верты вунѳлтыйлдўв. Хѳлтпелы па тѳхая вох-даюв ки, па яха янхлўв. Тѳм тови Игрима нуй сух элты пѳрмѳс вер-ты вунѳлтыйлты се-минара янхсўв. Щѳлта имѳхтышѳк Сўмѳтвош район пенсия вулты ёх куца нѳнѳн **Ольга Алек-сандровна Нагимули-найн** вохсаюв «Сорни сэй» нѳмпи шўтышѳты тѳхая. Щит вул Сўмѳт-вош пѳнѳдн. Щитѳхивер-са няврѳмѳт шўтышѳты вўраҕн. Щѳта йис щир-ра верман вул. Мўң тѳ-хи тўсаюв машинайтн. Сўмѳтвош элты ищи ар хѳят вус. Тѳхи ёхѳтмев юпийн шиятѳн кертса-юв, щѳлта щѳта вулты куца нѳ, **Ольга Кон-стантиновна Филип-**

пова мўңев курт хўват тўтдислѳ, ванлтѳслѳ, хѳта муйсѳр хотѳт вул-лѳт. Щѳта тѳдн вой вел-пѳслѳты хот, лўнѳн хўд велпѳслѳты хот, камн нянь верты хот, ёрн хот, лѳпасѳт ванлтѳсайт. Хот дыпиладн мѳлтас пѳрмѳс аҕнтѳм, туп муйсѳр ѳтѳт мўң йис ёхлѳв тѳйсѳт, щимѳщ пѳрмѳсѳт щѳта щи хотѳтн вулдѳт. Лѳтѳт па карты курн кавѳрлѳ. Пушас верман вул, щѳ-та дов тѳйлѳт. Камн няврѳмѳт ѳнтты щира ѳнтты хотѳт верѳмѳт, хѳтѳтѳляты щира рѳп верман вул. Щикем щи мўңева щѳта ям вус, адмѳнтыки, катра йи-са питѳмсўв, йис курта ёхѳтсўв. Щи ѳтлѳв вант-мев юпийн ханты сѳхлѳв нѳх думѳтсўв. Мояҕ хотѳвн щикем щи умща йис, мўң думѳтсѳхлѳв элты хѳрамѳна йис. Ханты сѳх думѳтмев

З. А. Новыхова китум хурҕн

юпийн мўң муй ширн ханты куртѳв, ханты мирев вулты вер, вулты шир едмалдѳв! Щикем щи, шай еньщмев, лѳв-мев юпийн ханты арлѳв арѳмийслѳв, рут яклѳв якемийслѳв. Сўмѳтвош ёхлѳв ищиты щи мур-та яксѳт, арисѳт па на-варсѳт. Баянѳн ѳнтѳм ху **Иван Андреевич Архи-пов** аҕн па худ вулѳмийс ѳнтты тѳхѳл элты! **Тама-ра Семѳновна Макарова** рўщ ясѳнѳн лўв хѳншѳм стихотворенияйл дў-нѳтсѳлдѳ. Стихотворе-ния ям яснѳт ёхлѳва нѳмса хойсѳт, сѳма лўнсѳт. Мосл ястѳты, **Тама-ра Семѳновна** Тѳк куртѳвн нѳ ёх кўтн мет вуна нѳптѳд ювѳм хѳннѳху. Туп щиты аҕн па нѳмѳсла. Мўң пилѳвн иса

кашѳн ям верты верѳвн вулдѳял, яха щи верлѳв верлѳлдѳв. **Тама-ра Семѳ-новна** лѳнхалўв, еллы па тумтака ат вул, хўв йис, хув нѳпѳт ат тѳйл! Ёхи мѳнтѳв елпийн аҕнт ѳрѳмѳсўв ханты щира аршин юха ярты. Шеҕк яма щи вуйтантыйлдсўв, етна пелка па ёхлы йи-сўв.

«Сорни сэй» – щи ясѳн ястѳты пѳрайн, мѳхты ям нѳмѳсн ёхѳтлѳйн: адмѳнтыки, хошум лў-нѳн щѳта ёрашман няр кўрн шушилийдлан. Мўң Тѳк няврѳмлѳв ищи кашѳн лўң тыв шўтышѳты ёхѳтлийлдѳт. Тѳта дыв ханты щир-ра вулты па пѳрмѳс верты вундѳдайт. Ёхи ёхиттѳдн «Сорни сэй» олѳнѳн туп ям ясѳн ястѳлѳт, ям пѳтѳр пѳ-тѳртлѳт. «Сорни сэй» шўтышѳты тѳхая вун хѳятѳта ищи рѳхл тыв шўтышѳты ёхѳтлиты. Тѳта щи вўраҕн хотыет вулдѳт. Кѳт-хулѳм, нял-вет хѳтл, муй па хўвшак тѳта вулты-шўтышѳты па ѳлты-хѳлты рѳхл. Тѳ-та сай, сыйды, туп сащл, муй ширн щишѳкилѳнкет хѳннѳху сѳм хошмѳлты аридал арилѳт. Лўнѳн йиҕк ванѳн вул, пайды ас пан, «сорни» хошум сѳй. Хѳй тѳмѳщ тѳхая аҕн лѳнхѳл. Щий янхѳм вер-рѳв мўң ипўша нѳмѳсн тѳйтты питлѳв.

«Сорни сэй» тѳхийн

Зоя НОВЫХОВА
Тѳк курт

Вухаль пурмәсәт якты-ариты хәрн

«Ханты ясәң» 5-мит непекән хәншсум няв-ремәт вәндтәты не, верәң па якты-ариты ими Клавдия Ксенофоновна Шадрина олаңһ. Путәртмемн пурайн дүв вәлупсәд тухәлди рәтләд олаңһ па пурмәс верты әхтын ай павтәс. Тәм хәтл ши путәр елды тәдәв.

Савинәт па Шадринәт рәт эвәлт

Юрашдум — ма колхозникәт, хұд вед-пәсләты па вәнтыты әх хотн сема питсум. Әңкем Елена Николаевна Савина (дүв әңкел-әшел Николай Филиппович Савин па Марина Григорьевна Костина) Комудваны кәртән сема питәс. Әңкем әңки — щит Тарас Григорьевич Костин апши, дыв семьяедн ихущәң няврем вәс. Ащем Ксенофонт Филиппович Шадрин Проточной кәрт эвәлт. Вәдмел нәпәт әңкем-ащем рәпитсәң. Әңкем вухсарәт па ай мисәт енмәлтәс, мис пәсәс. Ащем айлат хәя вәдмәдн әнтәма йис, ши юпийн әңкем мәнем, Геннадий па Светлана Филиппова (Шадрина) апщәңләм атәлт енмәлтәс. Интум мұң худыева Нягань хуши вәдлүв па рұтышәлүв.

Ай пурайн әңкем-ащев иса рәпатайн вәс-һәң, мұң юдн атәлт хәшийдлсүв. Идәтн Тәкән вәсүв, нәдм, тьдәщ мәр тәп ипұш кәртәва газетайт па «Мурзилка» непек тәтьдәсы. Щәдта Варвара щәщев мұңева сас нәл вари (тунты нюды) юнттыя верд, вән әх мұнев меңкәтн пәдтаптәсәт. Щит пәты ай вұш эвәлт компонел, меңкәт, пұпи апщет па па утәт моньшәт эвәлт вәлүв. Ши йис вұш эвәлт ар од мәнәс, ин ши пура тәп нумәсн хәшәс. Интум әңкидүв-ащилүв дьдәңа ки вәсәт, дәдн дывел әпәдмәслүв па арсыр верәт олаңһ

иньшәсәдлүв. Ай пурайн яма вәсүв, әңкем-ащевн па рәтлүвн сәмә-ңа тайсыюв. Әңкем упи Прасковья Николаевна Торочева (Савина) па щәщев Варвара Михайловна иши мұнев яма тайсәңһ.

Мүвев сәмәңа тайләв па рәтлүв нәмлүв

Әңкем кәт яй тайс: Семён па Михаил Савинәт. Михаил дәд юпийн Дальний Восток мұва китсы, тәп 1948-мит одн юхи юхтәс. Әхәт дүв Ным Нярьәхн кәртәң кәщәя вәс, ши юпийн Сұмәтвшн райком партияйн па окружком партияйн рәпитәс. Иши окружкомән Иван Герасимович Костин рәпитәс. Интум Ём-вошн дүв эвел Любовь Ивановна Замятина вәд. Ванзетурн Михаил па Иван Савин рәтләм вәсәңһ. Иван райисполком кәщәя Сұмәт-вошн, рәпитәс. Михаил 1939-мит одн армияя вұсы па Белоруссияйн служитәс. Хән Вудаң Отечественной дәд питәс, дүв Илья Гришкин (Түкьякәң эвәлтвәс) пида бомбежка вәдүм пурайн мәшмәлтсый-һәң. Әхәт дын йидпа вәйтәнтыйлсәңһ, хән дәд юпийн юхи мән-сәңһ. Ши юпийн Илья Латвияйн вәс, Михаил Николаевич дүв хушәдә яңхәс. Мұң рәтлүв худыева нәмлүв, интум рәт әхлүв пида иши вәйтәнтыйлсәңһ. Ванкүтлы рәтлүв мұң хушәдә Кев авәт, Шамаш, Нярьәх па Игрим эвәлт

Клавдия Шадрина. Нягань, 2013-мит ол

Р.Ользина вәсүм хур

юхтыйдләт. Щирн, мүвев сәмәңа тайләв па рәтлүв ән юремәдлүв.

Тәса пурмәс верты әх

Мәнесма, дәдн йис щирн пурмәс әнтты, тәп әңкем пурмәсәт вантты мосл. Адпа, сыры имет па хуят пурмәс педлы вантсәт па әхәт ищиты әнтсәт. Вухаль неңәт щиты әнтсәт, дәдн сұх шұк иса ән хәшәс, вәщ пәнтәт версәт, дәдн пәнтюкәна кәт пәнт ат тывәс. Шеңк хурамәңа дыв дәмәтсұх әнтсәт! Вантә, ши вера кұш немхута ән вәндтыйлсәт, мошьцаң, сәх па па пурмәс тәса әнтсәт. Ма щиты әнтты ән хошлүм. Мұңева ер-нас әнтты едпийн така нәмәсты мосл, муй щирн щит верты. Әңкидүв па аңкаңкидүв хұв ән нәмәсәт, ваньшсәт па әнтсәт.

Әңкем кұш дәвәрт рәпатайн рәпитәс, иши па нәдәм әнтәсәс. Дүв эвәлтәдә тұрлопс хәшәс, ши ут Марина Григорьевна Костина аңкаңкем верәс. Ма дүв пурмәслад ин вәнты тайләдләм. Ай пурайн ма нәдәм вантсум, муй щирн әңкем хурамәңа нирәт әнтәс. Ленинградән «Северное сияние» немуп якты-

ариты тәхия яңхсум. Ши пурайн арсыр хотәтн арисүв па яксүв. Ши каш хәрәта әңкем нирәт ләмтыйлсум. Дүв әнтум тунты анәл иши ши во-ша тәтьдәсем.

Па хуятәта ям верты

Ма интум нявремәт тайты пурмәсәт әнтты вұянтсум. Мосәң, хәнты щитәт эвәлт ванлтупсы ләщәтлүм. Щәдта сәвәң вей тыйлүм па аканят әнтлүм. Интум ма әнтты ернаслам яма тывты питсәт. Олмәр ар ер-нас әнтсум па Наташа Гилева, Люба Макарова па Тамара Клименова рәтләма мойләслам. Юдн интум тәп хәдүм ернас хәшәс.

Тәняд Нягань хуши мәшәң әха емәңхәтл вә-рәнтсы. Щәта ванлтупсы вәс, ма щив хә па не ернасәң мийләсум. Интум нядләмәтсұхләм «Геолог» немуп хотн ванлтупсыйн вәдләт. Тәм ванән мира вандтәты питсум, муйсәр сәвәт вухаль имет катра йисн тайсәт. Ма ищимәщ сә-вәт верты питсум. Вантә, ай пурайн вантсум, муй щирн әңкем па аңкаңкем щит верәнтсәңһ.

Реональдә ОЛЬЗИНА

Муй щирн Силава кэртән ёх рўтыщәсәт

Тәта мосванән вәщ тыдәщ 30 па 31-мит хәтл-һәнән «Силава» хущи Кондинской районән «Тәрум кусы ләк вәлупсы» тәхийн ияха әктәшум вәндат ёх рўтыщәсәт. Дыв тәмәщ вән вошәт эвәлт немасыя юхтыйлдәсәт, щит: Екатеринбург, Краснотуринск, Тюмень, Ёмвош, Урай па Конда мўв район ай кэртәт. Муй щирн па хути хәннехуятәт рўтыщәсәт, щи вер оләһән ма «Силава» тәхи кәща не Фомичёва Ольга Александровна пида путремәсум па уша версум, хән «Тәрум кусы ләк вәлупсы» немуп рўтыщәты тәхет Кондинской район мўвәдн ямсыева ләщәтты вўянтәс.

Лўв ясәндәл щирн, 50 ол мултаса ювум ёх кашәң лўһән хәлмит ол мәр иса тәмәщ «Тәрум кусы ләк вәлупсы» немуп вәйтәнтупсәт мән-ты кўтн тыв юхтыйлдәт, шеңк яма па хурасәңа тәта рўтыщәдәт. Вәндат хуятәт дыв кўтәдн арысыр кәсупсәт верләт, якләт, ариләт, сыр-сыр ёшн верты верәта кәт-ләсыйлдәт. Щит пәта рәхл лупты, хути вәншәка питум хә ёх муй не-һәт әл щиты ән омәс-ләт. Тәм Силава кэртән Конда мўвн дывела илем лапәт мәр рўтыщәты шеңк әмәщ. Тәмәщ вер мўң хущева хәлмит ол мәр тәса мәнл. Тәм пўш 30 хәннехә тәта рўтыщәд, тәняд ищи арат вәс па мет оләһән 2016-мит ол лўһән — 50 вәндат ёх тыв юхтыйлдәсәт. Аршәк хәннехә Силава вәнт кэртәвн ищи па тайты па лапәтты ямсыева ән веритлўв. Щит пәта тәм

араткем ёх мўңева иса тәрмәл.

Елды Ольга Александровна лупәс, хути «тәм Конда мўвевн кашәң пўш хәнтәт па вухалят вәлты-холты щирәт оләһән рўтыщәты ёхлўва арысыр айкеләт верлўв. Мет оләһән путәртлум мойң хуятәта, муй щирн катра Конда мўв вухалят вәсәт, вәндәлдум Силава кэртән омсум хотәт. Щи тумпийн йис ёх щирн пори верлўв. Ям щи вер, хути тәм пўш арысыр шуши мирәт вәлупсы щирәт яма вәйтты хәннехуятәт мўң хущева па юхәтсәт. Дыв рәпатаел унтасн мойң ёхлўв аршәк дывела мосты вер уша павәтләт. Щи верәт тумпийн мўң хущева рўтыщәты вәндәт ёх Учинской вухалы мир йис пурмәсәт тайты хота па машинайн кашәң пўш тәтәлдийт. Анатолий Николаевич Хомяков щи щосәтн иса

Рўтыщәты ёх емәң тәхийн

В. Енов верум хураг

Ольга Фомичёва

щи дыв пидәла путремәл па сыр-сыр хўд па вой вәдпәсләты, ёшн тәса верум арысыр пурмәсәт па хурамәңа ёнтум лә-мәтсухәт оләһән ар-пеләк эвәлт рўтыщәты юхтум хуятәта хурасәң айкеләт ләщәтл.

Тәмәщ «Тәрум кусы ләк вәлупсы» немуп вәндтупсәң рўтыщәты тәхет, Силава кәща не ясәт щирн, кашәң мойң хәннехәйн сәмәңа тайлдийт.

Тәм кўтн рўтыщәты ёх пида педагог-психолог рәпитл па кашәң вән хәннехә каши-мәш верәт оләһән лупты веритл. Щәдта арысыр рўщ арәт тәса ариты вәндәты не па тәта хуятәт пида әмәщ арәт вәндтәл. Етна пелка мойң ёхлўв пәта Урай вош эвәлт тәс арәт ариты па нарәсләты хәй-

һән Александр Васильев па Михаил Дятлов юх-тыйлдсәһән па арәң хот мир елпийн ләщәтсә-һән. Щәдта шуши мир поэтесса неңев Алла Копьева Половинка кәр-тәв эвәлт па тәта хуятәт елпийн хурамәң стихәт лўңтәс. Владимир Енов Ёмвош эвәлт хәнты моньщәт ищиты кәт хәтл мәр мойң хуятәта моньщәс. Кашәң хуята әмәщ вәс хәдәнтты рўщ арәт, мәта утәт Ёмвош округев пиршәмум шу-ши мирәт тәхи кәща хә Александр Костантинов арийс. Екатеринбург эвәлт юхтум стихәт муй арәт хәншты не Ольга Зыгмонт мет сәмәңа па мосмән рўтыщәты ёхн тәта лўв нарәслум па ариум арләл пәта тайсы.

Владимир ЕНОВ

Неһәт сәк келәт верты пурайн

Вүдең ёх хущи яңхсәт

Кәт вухаль семья ёх долдәт

Мүвтел шуши мир хәтл вүраңн Русской географической общества хот йитн вейтантупсы верәнтсы. Тәм лүңән Ёмвош эвәлт округ кәща ләңкәр хәя нётты не Н. Савина па «Югра» телерадиокомпания тахи кәтңән Г. Эдин па Р. Халиуллин Кев пелка вүдең ёх хущи яңхсәт. Дыв ши вер олҥаңн мойңа юхтум хуятәта путәртсәт па хурәт вандтәсәт.

Н. Савина лупәс, юхи хәшум кәт ол мәр округ кәща не Н. Комарова партупсы ширн ләңкәр ёхлад округ хува́т яңхләт па вантләт, муй вүрн шуши мирәт вәлдәт. Тәм лүң вәщ тыдәшн Сүмәтвош района вүдәт тайты ёх хущи китсыйт. Дыв пәнән яңхты

«Югра» телекомпания хуятәт вохсәт.

Саранпауль эвәлт гусеничной карты әхәдн па «Урал» вән машинан 17 хуят дөтүтәт па мосты пурмәсәт түвман мәнсәт. Пәнән 12 дов вүсәт, кашәң бригадая хәлүм дов тәсы. Довәт мосләт, ләдн вүдәт

еша ат рүтыщәсәт па ләсәт. Дов шәншән пухәт мәнсәт.

Лүңән вүды ташәт Коми мүй Кев пеләкн, щәта аршәк дөтүт вәд, тәдн округ пеләкн вәлдәт. Сыры мәнум хуятәт кимит бригада ёх хущи юхәтсәт. Ши тахи вәнты кәт мултас хәтл мәнсәт. Щәта вухәдәт Тихоновәт па Ромбандеевәт вәлдәт. Сәранәт — нивәлмит бригадәйн. Иса вүдәт лавәдман няд бригада вәд, хута 40-45 хуят рәпитл. Рүтыщәты дыв тәп тәдн кәт лапәтмита яңхләт. Лүңән няд ол мәр тәп ипүш есдйылдйит. Вүдәт вантты хә ёх тыдәщ вүты вухәд — 25 шурәс шойт, имет юрн хотн рәпитләт, дыв тыдәщ вухәд хәс шурәса ән йил. Икетәтл хәтл пелтйылдман вүдәт лавәлдәт. Иса Саранпаульской совхоз 13 шурәс вүды тайл, кашәң бригадәйн 3,5-4 шурәскем вүды вәд. Тәм йисн айдәт хуятәт шеңк ән ләңхаләт шив рәпиттты мәнты. Щит шеңк лавәрт рәпата па шимд вух сухуптәды.

Нявремәт непекәңа йиты па ям вух еша вүты ләңхаләт. Тәп итәх ёх әңкилад-ашилад хущи юхды керләдәт.

Мет вән нүша вүды лавәдты хуятәт пәта — вүды пурты вой. Итәх пурәйн атл мәр дыв хәс-нядъяңкем вүды павәтләт. Щит пәта вүдәт така лавәдты мосл.

«Саранпаульский» совхоз эвәлт вүды нюхи мултыкем Москва, Екатеринбург, Тюмень вошәта тыныды. Щит пәта немасыя олшәпа ювум 25-кем кила луват вүдәт әкәтлйит, шимәщ нюхи мет яма ләтды. Коми мүй эвәлт вүды оңтәт ләтлйит. Вүды сух па немхуятн ләтты ән ләңхалды, ар пеләк щиты ши ед вүщкәды.

Щимәщ лавәрт рәпата вүды лавәдты хуятәт тәләт. Тәм вәдупсәд щикүщ ар сурт тайл, тәп па вәдупсыя ән пеләтләд. Вүды дыв пәтәда нюрдыла вәд.

Надежда
ВАХ

Н. Савина митом хурәт

Ханты ясанг
(Хантыйское слово)
№16 (3508), 23.08.2018

Соучредители
Дума, Правительство
Ханты-Мансийского
автономного округа – Югры
Издатель
Департамент общественных
и внешних связей Ханты-
Мансийского автономного
округа – Югры

Редакция

Главный редактор –
Решетникова Р.Г.
Телефон (3467) 33-36-82

Заместитель главного
редактора – **Вах Н.И.**
Телефон (3467) 33-24-02

Ответственный секретарь –
Рагимов Н.В.
Телефон (3467) 33-24-02

Адрес редакции и издателя:

628011, г. Ханты-Мансийск,
ул. Комсомольская, 31
тел./факс (3467) 33-17-52

E-mail: gazeta@khanty-yasang.ru
Газета размещена на сайте
www.khanty-yasang.ru

Отпечатано:

ООО «Новости Югры-
Производство» г. Сургут,
ул. Маяковского, 14.

Индексы 04393, 54393

Тираж **2166** экз.
Заказ **3280**
Цена свободная

Газета
зарегистрирована
Управлением Федеральной
службы по надзору в сфере
связи, информационных
технологий и массовых
коммуникаций по

Тюменской области,
ХМАО-Югре и ЯНАО.

Свидетельство о регистрации
ПИ №ТУ 72-00796
от 23 января 2013 г.

Мнение авторов
публикаций не
обязательно отражает
точку зрения
редакции.